

(חמ"ט עמוד 10)

פני עצמו בעולם, וגיבש לעצמו את התרבות שהיא עצמו רצח להתרחק ממנה: התרבות של הנץ מיספר 1 של ישראל, אישיהמלחמה המובהק, שאינו יכול לשגשג ולהצליח אלא באווירה של מלחמה.

בראשית תשכ"ט כוודאי לא חלם דיון כי זה יהיה מצבו בסופה.

האיש שלא מצא חן

כשלונו של דיון היה יכול להיות ערובה להצלחתו של יריבו הגלוי: יגאל אלון. אבל הגיון זה לא התגשם במציאות.

כישלונו של אלון אף עלה על כישלונו של דיון. אם היה דיון נתון בסוף השנה במצב עגום, היה אלון במצב אומלל.

כשלונו של דיון נובע מאופיו: אריכולתו ליצור מדיניות לטוח-ארוך, נטייתו הטבעית להסתפק בתגובה על

כי דיון הוא סוף-מסוף בשטח שלו. בישראל אין צורך בסופר-דיון, ברבי-דיון, בדיון שני. בסופו של דבר הרגיו יגאל את כולם: את הסיפוחים, את סראו בו ברברית של סינחם ספיר היונה; את שותריהשלו, שסלדו מדרישותיו הצורמניות להתנהלות חסויה; את אנשי-הביטחון, שהפליטו שלו עם מתנחלי חברון העלה את המתם הנסתר.

ככל שנבר המרחק בינו ובין דיון, כן גברה המתחיות של אלון, שדמתה בסוף לפאניקה. וכמו כל אדם הפועל במצב-דוח, הירבה לעשות שגיאות, איכר גם את כישלונו המוכיח הק למצוא חן.

בסוף תשכ"ט היה אלון רחוק מאוד מלהיות מועמד ל- אישיהשנה.

הגנת של המדינה

כאזרה, היה אישיהשנה צריך להיות אשה. כי בריב בין דיון ואלון, ניצחה השלישית: גולדה מאיר. הצלחתה של גולדה בזירה הפנימית דומה לאגדה. יום

כמגלמת את הדיעות השנוות ביותר של המחנה, פשוט אין כמות.

על גולדה נאמר כי "יש לה חצי תריסר רעיונות, ואוצר של כמאתיים מילים כדי לבטא אותם". אולם דוקא בזה טמון כוחה: היא מסוגלת לחזור עד אינסוף על אותם חצי-תריסר טיפוסות, בעברית לקויה ופרימיטיבית, ולשכנע את הכל בכנותה הגמורה. אבא אבן, לעומת זאת, בעל שפע רעיונות ואוצר-מילים בלתי-מוגבל, לעולם לא שיכנע. כפוליטיקאית וכעסקנית, הצליחה גולדה מעל לכל המשוער. היא הגיעה לשילטון בנקל, למי רות גילה ומצרכי-ריאותה. היא מנעה פילוג במפלגתה, הכניעה את דיון הנוראי יאת חבר מרעיו, שלטה במפלגה ובמדינה כגננת בגוף חולדים. כמו גננת, היתה משוכנעת שהיא צולקת תמיד. כמו גננת, דיברה רק במליצות. בשעה שהשתלט בציבור מצב-רוח של אי-תווה פוליטית וצבאית, של נוקשות וקשיחות, היתה גולדה המנהיגה הי-אידאלית. אולם בהשוואה לתפקידו האמיתי של ראש-הממשלה בישראל — להזיז מחוץ את המצב הקפוא, לקרב את השלום המתרחק, לרכוש יידיים בעולם ולהצליח בחי-רה המרחבית — היתה גולדה כושלת.

גרוע מזה: היא ככלל לא הכירה בקיומו של התפקיד. היא לא יכלה להיות אישיהשנה של תשכ"ט.

גיבורים לשעה ושנה

במשך השנה צפו כמה שמות, ישנים וחדשים, חל-קם חיוביים וחלקם שליליים.

אחד החיוביים ביותר, שיכול היה להתקרב לדרגת איש-השנה אילו המשיך ברכו, היה טדי קולק, ראש עיריית ירושלים. הוא היה אחד האנשים המעטים מאוד בישראל שהיה מוכן לסכן את הקאריירה שלו למען מילוי נכון של תפקידו. בהציעו פיתרונות סבירים לבעיית ירושלים, ובי-גלותו הבנה בלתי-רגילה לרגשות הערבים בעיר המזרחית המסופחת, הפתיע אף את יידידיו, שהכירוהו כעסקן יבש.

אולם בסופו הפוליטי של קולק חלש מדי, ומעמדו פגיע מדי, מכדי שיכול היה להילחם עבור רעיוותיו עד הסוף. הוא נסוג במיקצת, התחפר, הצליח בקושי לשמור על עמדתו.

בדרך הפוכה הלך חבר-המפלגה, שמעון פרס. תפקידו לא היה מפואר, לעיני כל, כמעט ללא הסוואה, לחם למען פילוג מפלגת-העבודה עד לרגע בו הוכסח לו תפקידו של שר בממשלה הבאה.

אנשי-המחשבה שהתרוממו מעל לשירה הכללית — אני-שים כמו ההיסטוריון יעקוב טלמון והאלוף בדימוס מתי פלד — לא תרגמו את מחשבותיהם לשפה של מעשה פוליטי, וממילא לא הפכו מועמדים.

נשארו רק הדמויות המיקריות, שהפכו גיבורי-היום בי-זכות מעשים חריגים: אנשים כמו אישיהביטחון מרדכי רחמים, שגרם לסנסציה עולמית כשתקף את תוקפי מטוס אל-על בציריך; ולהבדיל — הקנאי האוסטרלי התמונה, דניס רוהן, שהדליק מלחמת-קודש כאשר הצית את אליאקצה, המיסגד השלישי בקדושתו לאיסלאם.

המזנונה השיגרתית

מעשהו של רוהן בא למנהיגי ערב כחירון אידיאלי לחיפוי על כישלונם להשיג "הסדר מדיני".

אין ספק כי גמאל עבד-אל-נאצר היה זקוק לשלום, כדי לבצר, ואולי אף כדי להציל, את עצם קיום מישטרו. אולם הנשיא המצרי לא היה מסוגל להחלטה של מדינאי. הוא נקרע בין הנסיון לפייס את הקיצוניים בארצו ובין הצורך להגיע להסדר, דבר שגרם למדיניות מגומגמת, רבת-סתירות, שהחזירה אותו לבסוף לקו השיגרתית.

בסוף השנה דיבר כאחד "האחים המוס-למים", קרא למלחמת-קודש.

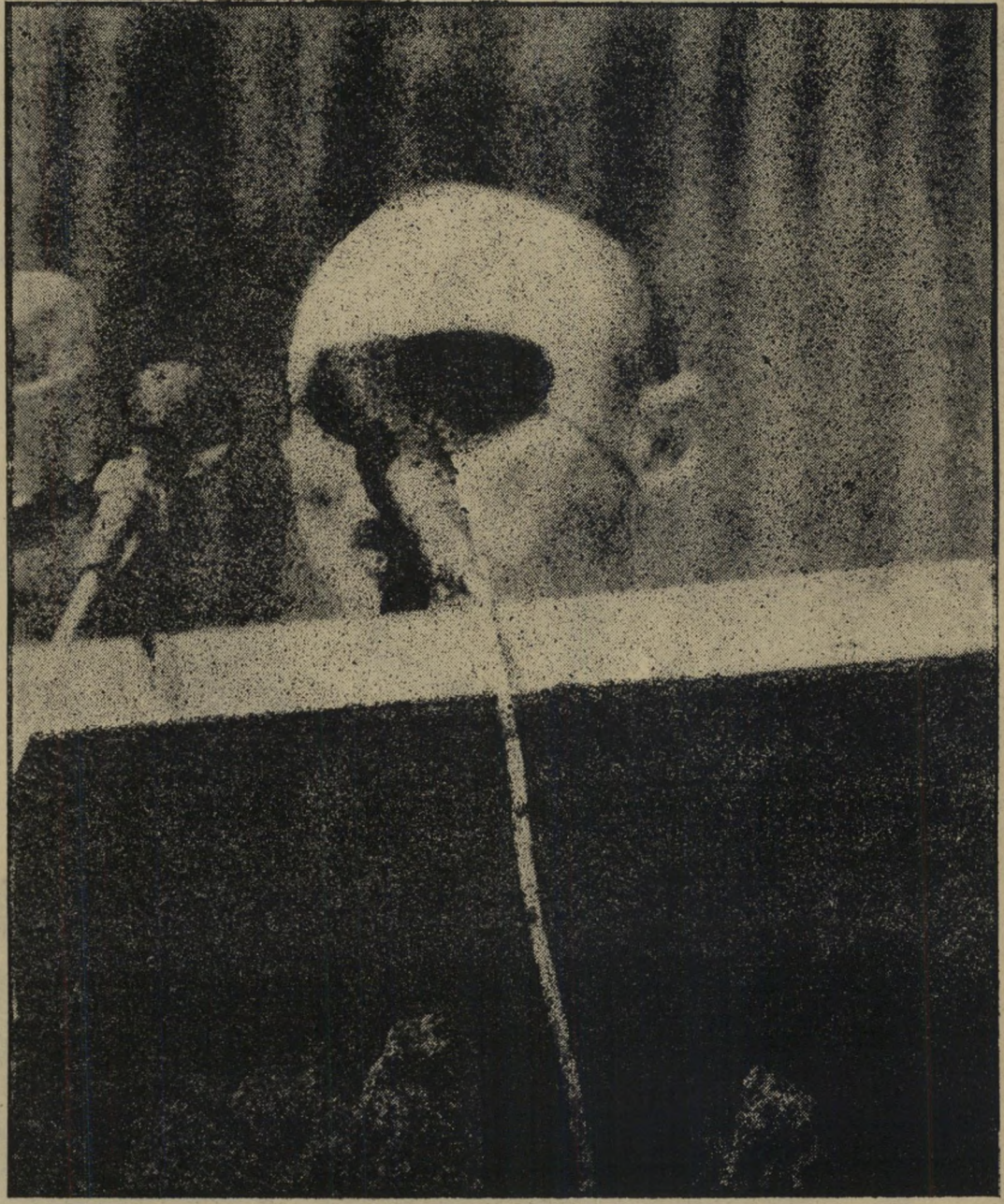
המלך חוסיין היה אמין קצת יותר, עשה מאמץ רציני להגיע לשלום, אך היה חלש מדי לכדי לתת לו תוקף של ממש. מול עלייתם של הפיראיון הפלסטיניים ונוכח העמדה הקשוחה של מדינאי ירושלים, שהתחרו ביניהם על כתר מלך הניצים, החזיק בקושי מעמד.

היו רגעים כשהיה נדמה כי הפריצה המכרעת בחומת השיגרה המלחמתית במרחב תבוא דוקא מבחיץ. עם כני-סתו של ריצ'ארד ניקסון לבית הלבן, עבר הטיפול האמריקאי בענייני המרחב לידי צוות חדש. אנשים כמו יוסף סיסקו במשרד-החוץ וצ'ארלס יוסט במשלחת האמריקאית באו-ם באו מראש בכונה להשיג שלום, ובי-מיקרה הצורך אף לכפותו. הם מצאו בן-ברית בראש המש-לחת הבריטית, הלורד קארואון, מי שהתפרסם בשמו הקודם, יו פוט. מושל מחוץ שכם מייסד נתניה. הסובייטים שיתפו פעולה לפחות מאחורי הקלעים, בנסיון להזיז את עבד-אל-נאצר לעמדה סבירה יותר.

בסוף תשכ"ט היה נדמה כי נסיון זה — אולי הנסיון החשוב האחרון להשיג שלום במרחב, לפני המלחמה הבאה — עלה על שירטון.

אם כן, אחר-איתו לכך לא רק מנהיגי מדינות-ערב וישראל, אלא גם הנשיא ניקסון, שגילה חוסר-החלטה, חולשה ופח-דנות בשטח זה, כמו בכל השטחים האחרים. גם הוא לא הפך לאישיהשנה של תשכ"ט.

כאשר נכשלים המדינאים, עובר התפקיד לידי החייל. אישיהשנה של תשכ"ט לכש-מדיים.

עשה דיון נואם בוועידת מפלגת העבודה: האלם נשאר בחיק האשפחה

לפני שנפטר לוי אשכול היתה אחד מבנה-הארם הבלתי-פוסולריים ביותר במדינה. ראו בה אשה מסלגת-קנאית, אכולת שינאה, חרשת מזימות.

כאשר מת אשכול, לא קיבלה גולדה אפילו אחוז אחד בסקר דעת-הקהל, בו נשאל הציבור באיזה יורש הוא רוצה. כעבור כמה שבועות כבר קיבלה גולדה 80%.

לא היתה זאת רק תוצאת השמרנות המדימה של הי-ציבור הישראלי, המחייב כל דבר שיטנו, מתנגד לכל דבר היכול להיות. גולדה הצליחה גם בזכות עצמה — כאשר היא ביטאה בדיוק נמרץ את מצב-הרוח הלאומי.

מנהיגה החולקת לפני המחנה, המגלה פיתרונות חדשים, היוצרת מעש מדיני חדש, היתה ונשארה גולדה מאיר אפס גמור. אך

אתגרים מיידים. גם כשלונו של אלון נבע מאופיו. רצונו למצוא חן בעיני הכל, להגיד לכל אחי את אשר הוא רוצה לשמוע, מביא לכך שלבסוף אינו מצא חן בעיני הרוב. התודמנות ההיסטורית של אלון באה כאשר התגבש דיון סופית כאישיהמלחמה. אילו הפך אלון את עצמו לאיש-השלום, כאדם המסוגל לתכנן ולבצע מעשים מדיניים לי-שינוי פני הדברים, היה יכול להיות אלטרנטיבה לדיון.

הגענועים הרבים לשלום, הקיימים בישראל, יכלו להתי-מקד סביב דמותו של האלוף המל"ח, כשם שהתחושות המלחמתיות התמקדו סביב האלוף בעל הרטייה השחורה. אלון פחד מפני תפקיד זה. כמו כל הפוליטיקאים, הא-מין כי הסיפוח הוא פופולארי, וכי החתירה לשלום היא בלתי-פופולרית.

כדי להתחרות בדיון, ניסה לעבור על פניו, להיות סופר-ניץ. היה זה נסיון חסר-תוחלת,